
ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER

OVANÅKERS KOMMUN

Vattenskyddsområde Lobonäs

UPPDRAGSNUMMER 1654360000

SUNDSVALL

2016-03-14

SWECO ENVIRONMENT AB SUNDSVALL VATTEN

HANS FRIDHOLM

1 (19)

Sweco
Södra Järnvägsgatan 37
Box 259
SE-851 04 Sundsvall, Sverige
Telefon +46 (0)60 169900
Fax +46 (0)60 613007
www.sweco.se

Sweco Environment AB
Org.nr 556346-0327
Styrelsens säte: Stockholm

Hans Fridholm

Sundsvall Vatten
Telefon direkt +46 (0)60 169916
Mobil +46 (0)70 5324569
Hans.fridholm@sweco.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Vattenskyddsområdets syfte	3
2	Definitioner	3
3	Vattentäktzon/brunnsområde	6
4	Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor	6
5	Bekämpningsmedel, växtnäringsämnen och djurhållning	7
6	Skogsbruk	9
7	Avloppsanläggningar	9
8	Upplag och deponier	11
9	Vägar, väghållning m.m.	12
10	Täktverksamheter och andra markarbeten	13
11	Energianläggningar och anläggningar för utvinning av vatten	14
12	Fordon och transport	15
13	Annan miljöfarlig verksamhet än materialtäkt	16
14	Övrig hantering av kemiska produkter	18

2 (19)

ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER
2016-03-14

VATTENSKYDDSSOMRÅDE LOBONÄS

1 VATTENSKYDDSOMRÅDETS SYFTE

Syftet med vattenskyddsområdet och tillhörande föreskrifter är att bidra till att grundvattentillgången i Lobonäs kan användas som dricksvattentäkt i ett flergenerationsperspektiv. Detta syfte uppnås genom att grundvattentillgången skyddas mot föroreningar eller verksamheter som kan medföra negativ inverkan på grundvattnets kvalitet och kvantitet. Vid prövning av tillstånd ska den sökta verksamheten prövas individuellt gentemot detta syfte.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om åtgärden eller verksamheten ska tillståndsprövas enligt bestämmelser om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, vattenverksamhet eller jordbruk och annan verksamhet i miljöbalken eller med stöd av enligt balken utfärdad förordning. Frågan om verksamheten är förenlig med behovet av skydd för vattnet, villkorsfrågor etc. prövas då i stället i det ärendet.

2 DEFINITIONER

I dessa föreskrifter avses med:

Arbetsfordon: fordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, undantaget fordon som är avsedda enbart för personbefordran och är försedda med 9 sittplatser eller färre. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, bussar, transportbilar, grävmaskin, vält m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation inkluderas.

Arbetsmaskin: alla maskiner som inte är ett fordon och som drivs med flytande bränsle eller oljor. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk m.m.

Avfall: varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Avloppsvatten: spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, dagvatten eller vatten som avleds för avvattning av begravningsplats.

BDT-vatten: bad-, disk- och tvättvatten.

Brandfarlig vätska: med brandfarlig vätska avses en vätska vars flampunkt är lika med eller lägre än 100°C. Flampunkt är den lägsta temperatur där det avgår ånga från en vätskas yta i sådan mängd att ångan tillsammans med luft kan börja brinna.

Dagvatten: regn- eller smältvatten som rinner från gator, vägar, tak och andra hårdgjorda ytor och som inte tränger ned i marken.

Deponi: med deponi avses här plats för uppläggning och förvaring av avfall på marken, där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Djurenhet: definieras enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Med en djurenhet avses t.ex. en häst eller 10 får.

Djurhållning: sådan typ av djurhållning som regleras i miljöprövningsförordningen (2013:251), t.ex. hållande av nötkreatur, häst, svin, får, fjäderfä. Till djurhållning räknas i dessa föreskrifter inte hållande av hund eller katt.

Farligt avfall: det avfall som definieras i 3 § avfallsförordningen.

Farligt gods: sådant gods som avses i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och terräng (MSBFS 2011:1). Som farligt gods räknas inte gods som är avsett för personligt bruk, hushållsbruk eller för sport och fritid, under förutsättning att det hanteras, och vid transport lastsäkras, så att inte skada eller olägenheter för människors hälsa eller miljön uppstår.

Fordon: med fordon avses varje motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor: med förorenade massor avses massor från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt.

Hantering: en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Husbehov: sådan användning som sker för att täcka det egna hushållets behov. Avser inte användning inom kommersiell verksamhet.

Husbehovstäkt: sådant uttag av material som skall användas inom den egna fastigheten för dess egna behov. En husbehovstäkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt betraktas ej som husbehovstäkt.

Infiltrationsanläggning: anläggning där avloppsvatten eller dagvatten avleds till grundvattenmagasin. En infiltrationsbädd har tre viktiga beståndsdelar: slamavskiljare, fördelningsbrunn och en infiltrationsbädd. Exempel på infiltrationsanläggning är stenkista, förstärkt infiltration och infiltrationsbrunn.

Kemiska bekämpningsmedel: en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Det omfattar växtskyddsmedel som används i huvudsak för att skydda växter, och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Begreppet inkluderar således även träskyddsmedel.

Kommunen: Med kommunen avses den nämnd som har ansvar för miljö- och hälsoskyddsfrågor inom kommunen.

Lagring: Avser förvaring eller upplag under längre tid än omedelbart i anslutning till själva användandet.

Maskinell skogsbruksåtgärd: skogsbruksåtgärd som utförs med motordrivet arbetsfordon.

Materialtäkt: täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Miljöfarlig verksamhet: utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten. Användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom annat utsläpp än ovanstående, genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten samt genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller liknande.

Spillvatten: bad-, disk-, tvätt- och klosettwater.

Primär skyddszon: Den primära skydds-zonen är avgränsad på sådant sätt att riskerna för akut förorening genom olyckshändelser minimeras. Gränsen är satt så att en akut förorening ska hinna upptäckas i tid och åtgärder hinna vidtas innan föroreningen når Vattentäktzon/brunnsområdena.

Sekundär skyddszon: Den sekundära skydds-zonen omfattar ett så stort område att det tar minst ett år för grundvattnet att röra sig från skydds-zonens yttre gräns till Vattentäktzon/brunnsområdena.

Tertiär skyddszon: Den tertiära skydds-zonen omfattar övriga skyddsvärda delar av tillrinningsområdet för vattentäkten.

Transport av farligt gods: förflyttning av farligt gods med transportmedel samt sådan lastning, lossning, förvaring och annan hantering av det farliga godset som utgör ett led i förflyttningen. Som transport anses dock inte förflyttning endast inom ett område där det farliga godset tillverkas, lagras eller förbrukas.

Schaktningsarbete: Avser sänkning av markytan inom ett område

Vattentäktverksamhet: Bortledande av yt- eller grundvatten för vattenförsörjning.

Vattentäktzon/brunnsområde: Utgörs av områdena i direkt anslutning till de brunnar där vattenuttag sker.

Växtnäringsämnen: naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen.

Yrkesmässig verksamhet: verksamhet som har en viss omfattning och varaktighet, samt ett objektivet fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär. Samtliga av dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att något ska kunna betraktas som yrkesmässigt. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

3 VATTENTÄKTSZON/BRUNNSOMRÅDE

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att endast vattentäktsverksamhet får bedrivas i Vattentäktszon/brunnsområde och att detta område bör vara inhägnat eller, om det omfattar ytvatten, vara synligt avgränsat."

"I föreskrifterna bör anges att Vattentäktszon/brunnsområde och mark som utnyttjas för infiltration (för konstgjord grundvattenbildning) enbart får disponeras av vattentäktsinnehavaren och för vattentäktsverksamhet."

3.1 Motiv till föreslagen föreskrift avseende Vattentäktszon/brunnsområde

Föreslagen reglering är motiverad då området närmast vattentäkten är särskilt känsligt för störningar och ingen annan verksamhet bör därför förekomma inom detta område.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon bedöms följa Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

4 PETROLEUMPRODUKTER OCH ANDRA BRANDFARLIGA VÄTSKOR

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör, för primär skyddszon, föreskrivas att hantering av petroleumprodukter inte får förekomma annat än för att försörja bostads- och jordbruksfastigheter med olja och att det i sådana fall krävs tillstånd. För sekundär skyddszon bör föreskrivas att det krävs tillstånd för sådan hantering av petroleumprodukter som på kort eller lång sikt kan motverka syftet med skyddet. Myndigheten bör ange i föreskrifterna vilken hantering som avses."

4.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

4.1.1 Primär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i mängder över 100 liter i närheten av vattentäkten (d.v.s. i den primära skyddszonen) bedöms utgöra en beaktansvärd risk för vattenförsörjningen och hanteringen bör därför regleras.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs krav på tillstånd för hantering av större mängd än 100 liter av petroleumprodukter med undantag för brandfarlig vara. Vidare ställs även krav för förvarning av mer än 250 liter brandfarlig vätska.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor gäller i vattenskyddsområde krav på sekundärt skydd för cisterner eller lösa behållare som rymmer mer än 250 liter brandfarlig vätska.

6 (19)

ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER
2016-03-14

VATTENSKYDD SOMRÅDE LOBONÄS

Undantaget är befintliga cisterner och lösa behållare med tillhörande rörledningar. Genom krav på tillstånd för befintlig lagring av petroleumprodukter ges tillståndsmyndigheten möjlighet att ställa krav på relevanta skyddsåtgärder som exempelvis sekundärt skydd.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszone är något lägre än nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden, eftersom befintliga lagringsplatser blir tillståndspliktiga och inte förbjudna.

Nytablering av permanenta lagringsplatser i primär skyddszone bedöms vara olämpligt med tanke på vattentäktens sårbarhet, varför sådan förbjuds.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2003:24) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor gäller i vattenskyddsområde krav på sekundärt skydd för cisterner eller lösa behållare som rymmer mer än 250 liter brandfarlig vätska. Undantaget är befintliga cisterner och lösa behållare med tillhörande rörledningar. Genom krav på tillstånd för befintliga lagringsplatser för petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor ges tillståndsmyndigheten möjlighet att ställa krav på relevanta skyddsåtgärder, som exempelvis sekundärt skydd.

Gällande fordonstvätt är det inte bara avfettningsmedlet i sig som utgör en risk för försämrade vattenkvalitet utan också de ämnen som fettas av från fordon. Om fordonstvätt med avfettningsmedel ska bedrivas inom primär skyddszone för en vattentäkt bör det göras på en plats där föroreningarna förhindras att nå vattentäkten.

4.1.2 Sekundär skyddszone

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszone bedöms vara i nivå med Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden. Hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i mängder över 250 liter bedöms utgöra en beaktansvärd risk för vattentäkten. Med tillståndsplikt i sekundär skyddszone kan denna hantering regleras och villkor föreskrivas så att miljöaspekter beaktas och att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas. Mängden, 250 liter, har valts för att samstämma med NFS 2003:24, kap 10.

Om fordonstvätt med avfettningsmedel ska bedrivas inom sekundär skyddszone för en vattentäkt bör det göras på en plats där föroreningarna förhindras att nå vattentäkten.

5 BEKÄMPNINGSMEDEL, VÄXTNÄRINGSÄMNINGEN OCH DJURHÅLLNING

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär skyddszone är hantering av kemiska bekämpningsmedel förbjuden. För sekundär skyddszone bör föreskrivas om krav på tillstånd för hantering av kemiska bekämpningsmedel. För yrkesmässig hantering av växtnäringssämnen i vattenskyddsområde bör föreskrivas om krav på tillstånd. Myndigheten bör ange i föreskrifterna vilken hantering som avses."

5.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende bekämpningsmedel, växtnäringsämnen och djurhållning

5.1.1 Primär skyddszon

Hantering av kemiska bekämpningsmedel inom primär skyddszon bedöms utgöra så stor risk för vattentäkten att den ska vara förbjuden. Restriktionsnivån för hantering av bekämpningsmedel i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden. Avseende biologiska bekämpningsmedel, dvs. organismer som sprids i syfte att motverka skada, bedöms dessa ha en begränsad spridningspotential och förväntas inte vara långlivade. Enligt miljöbalken (t.ex. 2 kap. 3 § och 14 kap. 6 §) får inte spridningen av biologiska bekämpningsmedel medföra skada. Mot denna bakgrund regleras inte biologiska bekämpningsmedel specifikt i dessa föreskrifter.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs förbud mot hantering eller förvaring av kemiska bekämpningsmedel på sådant sätt att risk kan uppkomma för förorening av grundvattnet. Vidare ställs krav på tillstånd spridning av kemiska växt- och skadedjursbekämpningsmedel samt avloppsslam.

Spridning av slam nära vattentäkten bedöms vara en risk för dricksvattenförsörjningen. Det är främst risken med spridning av patogener som föranleder regleringen, men även läckaget av närsalter. Därför är det rimligt med förbud inom primär skyddszon mot spridning av slam.

Naturgödsel och hållning av djur kan vara en källa för vattenburen smitta. Mot denna bakgrund är det rimligt med tillståndskrav för lagring av naturgödsel samt djurhållning.

Genom förbud mot jord- och vattenslagning av plantor som behandlats med bekämpningsmedel elimineras denna riskkälla. Risken kan vara aktuell t.ex. vid plantering efter skogsavverkning.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon bedöms följa Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

5.1.2 Sekundär skyddszon

Bekämpningsmedel är långlivat och även låga halter kan skada en dricksvattenresurs. I sekundär skyddszon bör det därmed ställas höga krav på tillståndsansökningar från verksamhetsutövare som tänker använda bekämpningsmedel. Avseende biologiska bekämpningsmedel, dvs. organismer som sprids i syfte att motverka skada, bedöms dessa ha en begränsad spridningspotential och förväntas inte vara långlivade. Biologiska bekämpningsmedel bedöms dessutom kunna avdödas i mikrobiologiska barriärer i dricksvattenberedningen. Enligt miljöbalken (t.ex. 2 kap. 3 § och 14 kap. 6 §) får inte spridningen av biologiska bekämpningsmedel medföra skada. Mot denna bakgrund regleras inte biologiska bekämpningsmedel specifikt i dessa föreskrifter.

Spridning av slam nära vattentäkten bedöms vara en risk för dricksvattenförsörjningen. Det är främst risken med spridning av patogener som föranleder regleringen, men även

läckaget av närsalter. Därför är det rimligt med krav på tillstånd för spridning av slam inom sekundär skyddszon. Avseende spridning av latrinkompost eller urin bedöms dock anmälan vara en tillräcklig reglering.

Naturgödsel kan vara en källa för vattenburen smitta. Mot denna bakgrund är det rimligt med tillståndskrav för lagring av naturgödsel samt djurhållning.

Genom krav på tillstånd för jord- och vattenslagning av plantor som behandlats med bekämpningsmedel säkerställs möjligheten att förelägga och kontrollera att hanteringen sker på ett för vattentäkten säkert sätt. Risken kan vara aktuell t.ex. vid plantering efter skogsavverkning.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

6 SKOGSBRUK

I handbok 2010:5 till Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifterna kan skogsbrukshanteringen regleras ytterligare [...]. Det kan avse avverkningsmetoder, [...]."

6.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende skogsbruk

Föryngringsavverkning om minst 0,5 hektar ska enligt Skogsvårdslagen (1979:429) anmälas till Skogsstyrelsen senast sex veckor i förväg. Föryngringsavverkning omfattar all avverkning utom gallring och röjning.

6.1.1 Primär skyddszon

Föreslagen föreskrift ger med tillståndsplikten möjlighet att styra hur avverkning ska utföras. Föreskriften omfattar inte motormanuell skogsavverkning.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

6.1.2 Sekundär skyddszon

Föreslagen föreskrift ger med anmälningsplikten möjlighet att påverka hur avverkning ska utföras. Föreskriften omfattar inte motormanuell skogsavverkning.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

7 AVLOPPSANLÄGGNINGAR

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas om förbud mot ytterligare infiltrationsanläggningar för hushållsspillvatten och utsläpp av annat avloppsvatten i primär skyddszon. För sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för sådana anläggningar."

7.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende avloppsanläggningar

Inom Ovanåkers kommun gäller generellt att det för anläggande av enskilt avlopp krävs tillstånd från den kommunala miljö- och byggnämnden enligt 9 kap. 6 § miljöbalken samt 13 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

I gällande vattenskyddföreskrifter (21FS 1981:26) ställs krav på tillstånd för utsläpp av avloppsvatten. Vidare ställs även krav på ledningars täthet.

Delar av vattenskyddsområdet utgörs av verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp. Inom de delar som utgör sådant verksamhetsområde godkänns normalt inga enskilda avloppsanläggningar enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Utsläpp av avloppsvatten är miljöfarlig verksamhet enligt 1 §, 9 kap. miljöbalken. Enligt 7 §, 9 kap. miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. Det är verksamhetsutövarens ansvar att genom egen tillsyn säkerställa att olägenhet inte uppkommer.

7.1.1 Primär skyddszon

Infiltrationsanläggning för hushållsspillvatten medför risk för mikrobiell förorening och påverkan av närsalter. Det är därför viktigt att nyanläggning av dessa anläggningar är förbjuden inom den primära skyddszonen.

Förorening från avloppsledningar har identifierats som en stor risk i området då dessa utgör en diffus riskkälla inom stora delar av området. Det är därför viktigt att begränsa utläckaget från avloppsledningarna. Befintliga anläggningars funktion bör säkerställas genom aktiv tillsyn i området.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

7.1.2 Sekundär skyddszon

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2006:7) om små avloppsanläggningar kan Miljökontoret vid bedömning av avloppsanordning vid tillsyn och tillståndsprövning i varje enskilt fall relatera skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd för den enskilda anordningen till en normal eller hög skyddsnivå. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar i området. Andra förutsättningar bör kunna vara att anordningen är inom ett vattenskyddsområde. Hög skyddsnivå medför automatiskt vissa krav. Det är därför lämpligt att införa krav på

tillstånd gällande etablering av infiltrationsanläggningar i sekundär skyddszon, så kommunen får möjlighet att i varje enskilt fall bedöma vilken skyddsnivå som krävs.

Förorening från avloppsledningar har identifierats som en stor risk i området då dessa utgör en diffus riskkälla inom stora delar av området. Det är därför viktigt att begränsa utläckaget från avloppsledningarna. Befintliga anläggningars funktion bör säkerställas genom aktiv tillsyn i området.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

8 UPPLAG OCH DEPONIER

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär och sekundär skyddszon permanenta upplag av bark och timmer är förbjudna. I sekundär skyddszon bör upplag från en avverkningssäsong få förekomma. För tillfälliga sådana upplag i primär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd."

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att i primär och sekundär skyddszon upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjudna."

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att upplag av avfall eller av snö som härrör från trafikerade ytor i en skyddszon inte får förekomma i en skyddszon med strängare föreskrifter."

8.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende upplag och deponier

8.1.1 Primär skyddszon

Vattenförsörjning kan påverkas negativt vid lagring av timmer, flis, spån och bark, t.ex. genom utlakning av fenoler. Därför bör permanenta upplag av bark, flis, spån och timmer utan tät täckning vara förbjudna.

Enligt Miljöbalken gäller att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. För att tydliggöra dessa krav samt att visa på att det är olämpligt att inom ett vattenskyddsområde ha upplag av massor eller avfall som kan innebära en risk för vattentäkten eller som har okänd "miljöstatus" föreslås en reglering som är mer långtgående än Naturvårdsverkets allmänna råd.

Med "massor med okänd miljöstatus" avses massor där kunskap om innehållet av föroreningar eller vad som kan laka ut från massorna saknas.

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt innebär stora risker för spridning av föroreningar till ytvattnet. Mot denna bakgrund förbjuds sådana upplag i den primära skyddszone.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs förbud mot tippning eller utlägg av avfall eller fyllnads- eller avjämningsmassor. Vidare ställs även krav på tippning.

Restriktionsnivån avseende upplag i föreslagen föreskrift motsvarar i stort sett nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

8.1.2 Sekundär skyddszon

Vattenförsörjning kan påverkas negativt vid lagring av timmer, flis, spån och bark, t.ex. genom utlakning av fenoler. Därför bör permanenta upplag av bark, flis, spån och timmer utan tät täckning vara förbjudna.

Enligt Miljöbalken gäller att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. För att tydliggöra dessa krav samt att visa på att det är olämpligt att inom ett vattenskyddsområde ha upplag av massor eller avfall som kan innebära en risk för vattentäkten eller som har okänd "miljöstatus" föreslås en reglering som är mer långtgående än Naturvårdsverkets allmänna råd.

Med "massor med okänd miljöstatus" avses massor där kunskap om innehållet av föroreningar eller vad som kan laka ut från massorna saknas.

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt innebär stora risker för spridning av föroreningar till ytvattnet. Sådana upplag förbjuds därför i den sekundära skyddszone.

Restriktionsnivån avseende upplag i föreslagen föreskrift motsvarar i stort sett nivån i Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

9 VÄGAR, VÄGHÅLLNING M.M.

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I primär skyddszone bör föreskrivas om krav på tillstånd för spridning av vägsalt."

9.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende väghållning

9.1.1 Primär skyddszone

Nyanläggning av väg innebär stora risker för påverkan på vattentäkten genom risk för spridning av föroreningar under såväl byggskede som driftskede. Mot denna bakgrund krävs att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas. Det ligger på verksamhetsutövarens ansvar att fastställa vilka skyddsåtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att syftet med vattenskyddsområdet uppnås.

Stora problem kan uppstå på vattentäkter på grund av vägsalt eftersom kloridjonen är mycket lättlöslig och transporteras med vägdagvattnet ned till ytvattnet. Förhöjda kloridhalter i dricksvattnet kan ge ökad korrosion och vid höga halter risk för

smakförändringar. För att undvika påverkan på vattentäkter från användning av vägsalt krävs tillstånd inom primär skyddszon.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs förbud mot hantering eller förvaring av vägsalt på sådant sätt att risk kan uppkomma för förorening av grundvattnet.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

9.1.2 Sekundär skyddszon

Nyanläggning av väg innebär stora risker för påverkan på vattentäkten genom risk för spridning av föroreningar under såväl byggskede som driftskede. Mot denna bakgrund krävs att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas. Det ligger på verksamhetsutövarens ansvar att fastställa vilka skyddsåtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att syftet med vattenskyddsområdet uppnås.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

10 TÄKTVERKSAMHETER OCH ANDRA MARKARBETEN

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att materialtäkt är förbjuden i primär och sekundär skyddszon för grundvattentäkt [...]. För husbehovstäkter i ett vattenskyddsområde bör föreskrivas om krav på tillstånd. Oljespill får ej förekomma. Det bör även föreskrivas att tillfartsvägar till täkter så långt som möjligt skall vara avspärrade."

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att schaktningsarbete, t.ex. i samband med vägbyggen eller annat byggande, och muddring inte får utföras utan tillstånd. För pålning, spontning och underjordsarbete bör föreskrivas om krav på tillstånd i primär och sekundär skyddszon för en grundvattentäkt [...]."

10.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende täktverksamheter och andra markarbeten

10.1.1 Primär skyddszon

Täkter är en beaktansvärd risk för vattentäkten. Mycket små täkter kan emellertid accepteras, därför finns möjlighet att söka tillstånd för t.ex. husbehovstäkter. Genom tillståndsplikt i primära skyddszonen för husbehovstäkter ger det möjlighet för Länsstyrelsen att sätta upp villkor för verksamheten, t.ex. avseende uppställning av fordon, som får ses som en av större riskerna för vattenförorening med täktverksamhet.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs förbud mot uttag eller schaktning av grus och sand till större djup än en meter över högsta grundvattenytan. Vidare ställs krav på anordning av gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar.

Avseende markarbete såsom schaktning, grävning, sprängning, borring, pålning, spontning och liknande arbeten samt återfyllning med förorenade massor har skyddsföreskrifterna samma restriktionsnivå som Naturvårdsverkets allmänna råd.

10.1.2 Sekundär skyddszon

Täkter är en beaktansvärd risk för vattentäkten. Materialtäkt är generellt en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken och tillståndsansökan hanteras av Miljöprövningsdelegationen i Västernorrlands län. Tillståndsplikten för materialtäkter i den sekundära skyddszonen ger möjlighet för Miljöprövningsdelegationen att sätta upp lämpliga villkor för verksamheten, t.ex. avseende uppställning av fordon, som får ses som en av större riskerna för vattenförorening med täktverksamhet. Husbehovstäkter är en mindre risk för vattentäkten. Därav bedöms anmälan vara en tillräcklig restriktionsnivå.

Avseende markarbete såsom schaktning, grävning, sprängning, borring, pålning, spontning och liknande arbeten samt återfyllning med förorenade massor har skyddsföreskrifterna samma restriktionsnivå som Naturvårdsverkets allmänna råd.

11 ENERGIANLÄGGNINGAR OCH ANLÄGGNINGAR FÖR UTVINNING AV VATTEN

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

”I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att i primär skyddszon för grundvattentäkt är anläggningar för lagring av och utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, uttag av vatten från berg och jord, samt även andra typer av borringar som kan påverka vattentillgång/kvalitet, förbjudna och att i sekundär skyddszon för grundvattentäkt [...] krävs tillstånd för sådana anläggningar.”

11.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende energianläggningar och utvinning av vatten

Delar av vattenskyddsområdet utgörs av verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp. Inom de delar som utgör sådant verksamhetsområde godkänns normalt inga enskilda dricksvattenanläggningar enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter för Ovanåkers kommun (21FS 2011:21) krävs tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor för att inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten inom vattenskyddsområde för vattentäkt.

11.1.1 Primär skyddszon

Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg och mark samt ny enskild anläggning för uttag av vatten från berg och jord är förbjuden eftersom det finns risk för läckage av köldbärarvätska till grundvattnet, risk för tillförsel av

14 (19)

ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER
2016-03-14

VATTENSKYDDSDOMRÅDE LOBONÄS

föroreningar eller annan påverkan i samband med borrning och drift av anläggningen. Dessutom finns det risk för ändring i flödesriktning och i kommunikation mellan grundvattenförekomster.

Lagstiftning får dock inte vara bakåtsyftande och det kan därför inte ställas krav på anmälan för anläggningar som installerades före miljöbalkens ikraftträdande. Genom aktiv tillsyn bör det vara möjligt att säkerställa att befintliga anläggningar inte innebär risk för påverkan på vattentakten.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

11.1.2 Sekundär skyddszon

Tillståndsplikt i sekundära skyddszonen för enskilda anläggningar för utvinning av vatten ger möjlighet för miljö- och byggnämnden att sätta upp villkor vid uttag av vatten från berg och jord. Energianläggningar regleras inte då lokala hälsoskyddsföreskrifter redan anger tillståndsplikt inom vattenskyddsområde.

Lagstiftning får inte vara bakåtsyftande och det kan därför inte ställas krav på anmälan för anläggningar som installerades före miljöbalkens ikraftträdande. Genom aktiv tillsyn bör det vara möjligt att säkerställa att befintliga anläggningar inte innebär risk för påverkan på vattentakten.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) om vattenskyddsområden.

12 FORDON OCH TRANSPORT

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör föreskrivas att i primär skyddszon transport av farligt gods får ske endast på anvisade transportleder."

12.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende fordon och transport

12.1.1 Primär skyddszon

Olyckor med farligt gods kan medföra långtgående konsekvenser för vattenförsörjningen, det är därför olämpligt att fordon med farligt gods trafikerar utanför anvisade leder.

Terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) reglerar körning med motordrivet fordon i terräng. Körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är alltid förbjuden i hela landet på barmark. På snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog är terrängkörning förbjuden om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen, samt på snötäckt jordbruksmark, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken.

Terrängkörning kan innebära risk för förorening vid eventuella läckage av exempelvis oljor eller drivmedel. Vid terrängkörning på barmark kan även skador uppstå på skyddande vegetationsskikt. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd till terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen får terrängkörning i normalfallet ske för bland annat jordbruk och skogsbruk. För att ge tillsynsmyndigheten kännedom om terrängkörningens omfattning och möjliggöra tillsyn inom vattenskyddsområdet bedöms dock anmälningsplikt vara en lämplig restriktionsnivå. En anmälan kan lämpligen avse en viss tidsrymd, t.ex. 5 år.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs krav på tillstånd för körning av arbetsmaskin som inte är fordon och som drivs med flytande bränsle.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

Hantering av farligt gods inom skyddsområdet regleras i andra föreskrifter tillhörande vattenskyddsområdet.

12.1.2 Sekundär skyddszon

Olyckor med farligt gods kan medföra långtgående konsekvenser för vattenförsörjningen, det är därför olämpligt att fordon med farligt gods trafikerar utanför anvisade leder.

Terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) reglerar körning med motordrivet fordon i terräng. Körning i terräng med motordrivet fordon på barmark är generellt förbjuden. Det finns dock undantag för t.ex. yrkesutövning (bl.a. jordbruk och skogsbruk). På snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog är terrängkörning förbjuden om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen, samt på snötäckt jordbruksmark, om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken.

Terrängkörning kan innebära risk för förorening vid eventuella läckage av exempelvis oljor eller drivmedel. Vid terrängkörning på barmark kan även skador uppstå på skyddande vegetationsskikt. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd till terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen får terrängkörning i normalfallet ske för bland annat jordbruk och skogsbruk. För att ge tillsynsmyndigheten kännedom om terrängkörningens omfattning och möjliggöra tillsyn inom vattenskyddsområdet bedöms dock anmälningsplikt vara en lämplig restriktionsnivå. En anmälan kan lämpligen avse en viss tidsrymd, t.ex. 5 år.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

Hantering av farligt gods inom skyddsområdet regleras i andra föreskrifter tillhörande vattenskyddsområdet.

13 FORDONSTVÄTT

I Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområde (2010:5)
kap. 5.4 Föreskrifternas innehåll och andra åtgärder:

16 (19)

ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER
2016-03-14

VATTENSKYDDSSOMRÅDE LOBONÄS

"Fordonstvätt där man använder s.k. avfettningsmedel eller dylikt kan regleras efter behov. Denna typ av tvätt kan förbjudas eller endast tillåtas i t.ex. garage, carport eller annan plats med avlopp till spillvattenledning."

13.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende fordonstvätt

13.1.1 Primär skyddszon

Fordonstvätt kan ske med olämpliga produkter som tillförs vattendrag och grundvatten. Dessa förfaranden innebär en risk för förorening av vattentäkten genom att föroreningar kan föras med grundvattnet eller genom ytavrinning från hårdgjorda ytor där dränering till kommunalt avlopp saknas. Fordonstvätt med avfettningsmedel i närhet till vattendrag bör förbjudas (förbud existerar delvis genom Miljöbalken med bör förtydligas i vattenskyddsområdet).

13.1.2 Sekundär skyddszon

Tvätt av motorfordon, som innebär direkt avrinning till dagvattenledning, vattendrag eller sjön får inte ske.

14 ANNAN MILJÖFARLIG VERKSAMHET ÄN MATERIALTÄKT

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att i primär skyddszon sådan miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten inte får etableras. I sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för ny anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet."

14.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende annan miljöfarlig verksamhet än materialtäkt

14.1.1 Primär skyddszon

Miljöfarliga verksamheter regleras även i andra föreskrifter under Miljöbalken. Skyddsföreskrifter föreslås i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd som ett komplement till de andra föreskrifterna under miljöbalken. På så sätt bedöms ett fullgott skydd uppnås.

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

14.1.2 Sekundär skyddszon

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon bedöms vara i nivå med Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

15 ÖVRIG HANTERING AV KEMISKA PRODUKTER

I Naturvårdsverkets Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden till 7 kap. 22 § miljöbalken står:

"I föreskrifter för ett vattenskyddsområde bör anges att i primär skyddszon sådan miljöfarlig verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten inte får etableras. I sekundär skyddszon bör föreskrivas om krav på tillstånd för ny anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet."

15.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende övrig hantering av kemiska produkter

15.1.1 Primär skyddszon

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för primär skyddszon följer Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

I gällande vattenskyddsföreskrifter (21FS 1981:26) ställs krav på tillstånd på industriell inrättning eller annan anläggning med för grundvattnet skadligt avfall som syror, lutor och metallsalter och som inte omfattas av provningsplikt enligt miljöskyddslagen.

15.1.2 Sekundär skyddszon

Restriktionsnivån i föreslagen föreskrift för sekundär skyddszon bedöms vara i nivå med Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden.

16 SKYLTNING

I Naturvårdsverkets Handbok om vattenskyddsområde (Handbok 2010:5) kap. 8.2 Skyltning

"Om det behövs får länsstyrelsen eller kommunen enligt 7 kap. 22 § andra stycket föreskriva att skyltar ska sättas upp och att annans mark får tas i anspråk för detta.

Rekommendationer för utseende och uppsättning av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde finns i den av dåvarande Räddningsverket, Vägverket, Svenska kommunförbundet, Svenskt Vatten (tidigare Vatten- och avloppsverkföreningen), Sjöfartsverket och Naturvårdsverket gemensamt utarbetade informationsbroschyren "Utmärkning av vattenskyddsområde" från 1998. Skyltningen är ett viktigt led när det gäller informationen om skyddet av vattenskyddsområdet. Normalt är det vattentäktsinnehavaren som bekostar skyltarna och att de sätts upp. Det krävs tillstånd från väghållaren att sätta upp skyltarna inom vägområdet."

16.1 Motiv till föreslagna föreskrifter avseende skyltning

16.1.1 Primär skyddszon

Skyltar i samband med utmärkning av vattenuttag/vattentäktszon bör utformas med försiktighet så att säkerheten inte äventyras.

18 (19)

ALLMÄNA RÅD OCH MOTIVERINGAR TILL FÖRESKRIFTER
2016-03-14

VATTENSKYDD SOMRÅDE LOBONÄS

16.1.2 Sekundär skyddszon

Skyltar i samband med utmärkning av vattenuttag/vattentäktsson bör utformas med försiktighet så att säkerheten inte äventyras. Syftet med skyltarna är att vara till stöd och hjälp i händelse av olycka.